

2.

Onze stad heeft rond 1900 slechts 9000 inwoners, waarbij landbouw het belangrijkste middel van bestaan was. Er liggen zelfs boerderijen in de stadskern. Industrie is er nauwelijks. Het enige wat er is, zijn de Scheepswerf, een drukkerij en een Kerkorgelfabriek. Verder nog enkele ambachtelijke bedrijven zoals leerlooierijen, zoutziederijen, touwslagerijen, hoedenfabrieken en bierbrouwerijen. De stad heeft wel stadsrechten, maar het is eerder een groot dorp in plaats van een stad. Wij wonen in een gehucht dat ligt in het uiterste oosten van deze stad. Oorspronkelijk bestaat ons dorp uit meerdere buurtschappen. Het is een dorp dat hoofdzakelijk bestaat uit kleine agrarische bedrijven. Begin 1900 is het dorp een gehucht met slechts enkel zandwegen. Nauwelijks verandert sinds de Franse tijd. De straten hebben veelal nog geen namen en de woningen worden aangegeven met nummers. Ook zijn er geen straten verhard. Overal zandwegen met open riolen, in de dorpsmond 'ziëpen' genoemd. Opa Tinus, van zijn vaders kant, woont rond 1900 in een klein huis. Samen met twee broers. Als hij met oma getrouwd is, woont hij ook met haar op die plek. Zijn opa is klein van stuk, hij is namelijk slechts een meter vijfenzeftig groot. Hij is zelfs kleiner als zijn vrouw. Maar hij is zeker niet dom. Het is iemand met pit en ambitie. Hij wil altijd uitdagingen aangaan. Opa heeft in 1905 samen met zijn broer Willem een bedrijf opgericht en vanaf die tijd staan zij ingeschreven bij de Kamer van Koophandel. Het bedrijf is een schoenmakerij en een fietsenzaak. Samen met zijn broer repareren ze dus hoofdzakelijk schoenen en fietsen. Verkoop, is nog lastig omdat er weinig aanbod is. Buiten het bedrijf hebben ze op de grond rond hun huis een moestuin voor aardappels en groente voor hun eerste levensonderhoud. Ook houden ze enkele varkens, kippen en konijnen. Het leven voor de inwoners van het platteland is in die tijd hard werken. Er moeten lange dagen gemaakt worden om al het werk af te krijgen. In de kleine boerderij waar ze voor de eerste wereldoorlog wonen wordt hun oudste dochter Mieke geboren. Doordat zijn vrouw al zwanger is, moeten ze trouwen en hebben de ouders van zijn vader al een stempel op hun huwelijk. Zijn opa wil een ander huis voor zijn gezin. Naast de plek waar hij nu woont met zijn broers, weet hij een stuk grond te bemachtigen. Groot genoeg voor zijn plannen, want daar wil hij zijn huis en tevens hun bedrijf bouwen. De meeste huizen in het dorp zijn laagbouwwoningen. Die huizen in de regio zijn zonder bovenverdieping. Ook is in de meeste huizen nog geen waterleiding, zodat ze in de tuin een waterput met een pomp hebben. In de tuin staat meestal ook een houten huisje, dat gebruikt wordt als toilet, met een afvoer naar de dichtstbijzijnde sloot. Elektriciteit is er ook nog niet. Als ze bouwen zullen ze veel zelf moeten doen, want veel geld hebben ze nog niet bij elkaar geschaapt. Gelukkig willen de meeste mensen in hun dorp wel meehelpen. Het is gebruikelijk wanneer iemand gaat bouwen, men elkaar helpt. Niet alleen helpen met het opbouwen van een

“Dit is precies zoals het moet zijn”, zegt hij. “Speels en met wat humor”. Hij pakt zijn notitieboekje en noteert een “10” voor hem. Zijn eerste tien bij de talen, waar hij enorm trots op is.

Meestal zijn ze op vrijdag iets eerder klaar. Rond drie uur in de middag kunnen ze dan meestal naar huis. Buiten is het nog steeds bewolkt en met een kleine 4 graden erg fris. Er valt ook wat regen. Een beetje een grauwe dag. Gelukkig is de schooldag om gevlogen. Als het die middag drie uur is geweest, gaat hij kijken of Ruud, zijn schoolvriend ook klaar is met de lessen van vandaag. Hij ziet hem nergens, dus besluit hij om alleen naar huis te fietsen. Als hij thuiskomt, ziet hij dat zijn moeder het eten voor hun aan het klaar maken is.

Ze zegt: “Je kunt nog een uurtje aan je huiswerk gaan werken, want tegen zes is het eten klaar. Dan moeten jullie wel met z’n vieren aan tafel zitten. Jullie moeten met z’n vieren de boel na het eten, wel opruimen, omdat ik daar geen tijd meer voor heb”.

“Dat hebben we wel vaker gedaan,” zegt Tim.

Wel niet altijd tot tevredenheid van haar, maar dat lukt hun wel.

Alleen zijn kleinste broer Raoul, die is nog te klein om mee te helpen. Ze knikt en hij ziet haar denken: Meestal gaat dat niet helemaal goed. Maar dat zijn kleine zorgen.

Als hij tegen zessen weer beneden komt, staat het eten al op tafel. Onder het eten horen ze dat hun pa zich aan het wassen is. Hij doet dat in de bijkeuken, die ligt in de achterbouw. Hier moet hij zelf water warm maken op het kleine gasstel dat daar staat. Daar kan hij zich met een washandje wassen. Tim denkt niet dat hij de badkuip gebruikt, waar zij zich vaak in moeten wassen. Even later komt hij binnen met een handdoek omgeslagen. Hij vraagt om een breinaald.

Tim vraagt: “Moet jij je oren schoonmaken?”

“Nee,” broemt hij, “het afvoerputje van de gootsteen is verstopt en dat moet ik open maken.”

Zijn moeder heeft zich al eerder klaar gemaakt om weg te gaan en heeft haar zondagse kleding al aangetrokken. Zij gaat eenmaal graag uit. Daar krijgt ze niet vaak de kans voor, dus als het kan, dan kijkt ze daar echt naar uit. Even later gaat zijn vader naar boven om zijn beste kleding aan te trekken. Als hij daarmee klaar is, gaat hij weer terug naar de bijkeuken.

Plotseling horen ze gestommel en weten we niet wat er gebeurt?

Zijn pap komt binnen en is lijkbleek. Zo heeft Tim hem nog nooit gezien.

“Wat is er loos pap?” Vraagt Tim.

“Ik voel me niet lekker,” zegt zijn vader!

Hij staat naast hem in de keuken. Plotseling zakt hij in elkaar. Wat gebeurt er? Tim snapt er niets van. Verbaasd kijkt hij rond, wat is dit. Hij raakt in paniek!

Zijn moeder schreeuwt, omdat ook zij schrikt. Tim kijkt haar hopeloos aan.

een keer extra gaan trainen. Als hij wegfiets die morgen, prikt de kou nog licht in zijn gezicht, maar de winterzon breekt langzaam door het wolkendek. Wel koud, maar met een zonnetje.

Hij heeft de dag voor zichzelf. Perfect weer om eindelijk weer eens een lange rit te maken. Meer dan honderd kilometer moet het worden. Even flink wat kilometers vreten. De benen losfietsen en het hoofd leegmaken. Hij besluit richting het zuiden van Limburg te fietsen, en van daaruit een mooie lus via België te maken. Hij zit al om half negen die morgen op de fiets. De wegen zijn stil, de dorpen ontwaken langzaam. Zijn racefiets zoekt over het asfalt. De banden zingen zacht. Via Born steekt hij de grens over. Bij Maaseik gaat hij de brug over. Al snel rijdt hij over de kronkelende binnenwegen van Belgisch Limburg. Opitter. Bree. De route is bekend en geliefd. Dit is zijn territorium. Hier fietst hij vaak de laatste jaren. De stilte van het landschap, de geur van houtkachels in de verte, het ritme van zijn pedaalslag, het is zoals altijd: puur geluk. Tot hij bijna Peer nadert. Vanuit zijn ooghoek ziet hij blauwe zwaailichten. Een politieauto haalt hem in.

Geen probleem, denkt hij. Tot de auto even verderop stopt en twee agenten uitstappen. Hij remt af. De Belgische Rijkswacht, dat ziet hij meteen aan de uniformen.

Eén van hen stapt resoluut op hem af. "Waarom hedde gij geen spatjes op oew fiets?"

Tim kijkt hem verbaasd aan. Zijn accent is zwaar, zijn woorden voor hem als een raadsel.

"Sorry, wat bedoelt u?"

"Alléé, zijde gij een Hollander?"

"Ja," zegt hij voorzichtig.

"Uw paspoort graag."

Zijn maag krimpt samen. Oei... die ligt thuis op de keukentafel.

"Dat ben ik vergeten," geeft hij eerlijk toe.

De agent kijkt hem streng aan. "Dan moogde hier nie zijn."

"Sorry agent, ik ben al zo vaak in België geweest met de fiets. Nooit problemen gehad."

De agent wijst op zijn racefiets. "Gij moet spatjes hebben. Dat is verplicht hier."

Spatjes? Denkt hij en snapt er nog altijd niets van.

"Spatborden," zegt hij, een tikje ongeduldig. "Anders worden de wegen vuil."

Hij probeert beleefd te blijven, legt uit, "dat hij nog nooit van die regel gehoord heeft, dat ik niemand tot last ben en mijn fiets is keurig onderhouden." Maar het helpt niet.

De toon is duidelijk. Dit is geen discussie. "Gij rijdt nu terug naar Nederland. De kortste weg. En wij rijden mee."

Hij knikt gelaten. Via Grote Brogel, richting Budel. In zijn rug voelt hij de dreiging van de blauwe lichten. Geen sirenes, geen woorden meer, maar ze blijven achter hem.